

OPEN MONUMENTENDAG

SPECIAL

100 JAAR

DONGECENTRALE

**ZATERDAG 9 NOVEMBER
GEERTRUIDENBERG**

Honderd jaar geleden werd aan de rivier de Donge in Geertruidenberg de eerste elektriciteitscentrale van de provincie Noord-Brabant gebouwd: de Dongecentrale (1919). Deze centrale speelde een belangrijke rol in de verdere industrialisering van Noord-Brabant. De centrale verloor zijn functie en sloot in 2011 definitief. In het hoofdgebouw lijkt het alsof men pas net het licht heeft uitgedaan: alle installaties, bureaus en gereedschap staan er nog. Inmiddels wordt gewerkt aan een herbestemming van het complex. Het doorgeven van de vele verhalen die bij de centrale horen is daarbij minstens zo belangrijk en gebeurt tijdens de Open Monumentendag Special 'Dongecentrale'.

HOOFDGEBOUW (1931)

In eerste instantie werden er voor de energieopwekking kolen verstoekt in de Dongecentrale. Later werd de centrale omgebouwd tot STEG-centrale (Stoom- En Gascentrale) en werd de capaciteit opgevoerd tot wel 121 megawatt. Het hoofdgebouw is door zijn vele installaties en de enorme turbine een indrukwekkend geheel. Het gebouw werd ook wel het Ketelhuis genoemd.

Oorlogsgeschiedenis

Bijzonder is ook de oorlogsgeschiedenis van de centrale: aan het einde van de Tweede Wereldoorlog bliezen de Duitsers de turbines van de centrale op. Het ingebrande kruispoor van het slagkoord dat de detonatie veroorzaakte is nog altijd te zien in de vloer van het gebouw.

DONGECENTRALE

Adres: Centraleweg 16, 4931 NB
Geertruidenberg
Openstelling: 10.00 tot 17.00 uur

RIJKSMONUMENTEN

De vlakbij de Dongecentrale gelegen Amercentrale nam in de loop der jaren de elektriciteitsproductie in het gebied grotendeels over. De oorspronkelijke Dongecentrale werd al in de jaren '90 van de vorige eeuw gesloopt. Het filtergebouw en het hoofdgebouw hebben de status van rijksmonument. BOEi werd in 2012 samen met de Provincie Noord-Brabant eigenaar en werkt momenteel aan de herbestemming van het complex.

DIENSTGEBOUW (1951)

Het dienstgebouw is recentelijk herbestemd tot kantoorgebouw. Het vierkante gebouw met vijf verdiepingen is ontworpen in de traditionalistische Wederopbouwarchitectuur en heeft siermetselwerk en vierruitsvensters met stalen kozijnen. Er is een kleuronderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in de wijze waarop het interieur van het kantoorgebouw in de jaren vijftig was afgewerkt, de oude kleuren zijn vervolgens bij de herbestemming teruggebracht. Ook zijn de lambrisering en de houten vloer teruggebracht naar de oorspronkelijke staat en is de vide weer opengemaakt en de glasconstructie hersteld zodat deze weer goed zichtbaar is.

STEG CONTROLEKAMER (CA. 1970)

In de jaren zeventig werd de Dongecentrale een STEG-centrale, die met een klein team bediend werd. Steenkool hoefde niet meer per schip aangevoerd te worden en omdat een STEG heel snel op te starten is (een kwestie van acht uren)

werd de Dongecentrale alleen nog gebruikt om bij te springen bij pieken in de stroombehoefte. Over deze controlekamer vertellen verschillende oud-werknemers op BOEi.nl/dongecentrale.

FILTERGEBOUW (1929)

Om grote hoeveelheden koelwater efficiënt te kunnen leveren werd tegen de Dongerivier

een apart filterhuis gebouwd. Daar werden tevens de perspompen opgesteld. Het casco van het filterhuis werd in 2016 gerestaureerd.

WONINGEN (1915-1919)

Op het terrein van de Dongecentrale staan zeven voormalige dienstwoningen met ommuurde achtertuinen. Dit woningblok is het enige fysieke restant uit deze eerste fase van de Dongecentrale. De woningen kunnen van buiten worden bekeken.

ACTIVITEITEN

- Er vinden doorlopend rondleidingen plaats over het terrein.
- Voor kinderen zijn er Monumentenkijkers aanwezig, kaarten met specifieke vragen over de monumenten die ze zelf kunnen beantwoorden.
- In het Dienstgebouw zal doorlopend een film te zien zijn waarin verschillende mensen verhalen vertellen over de Dongecentrale.

BankGiro
Loterij

NEDERLAND
MONUMENTENLAND

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

Provincie Noord-Brabant

BOEI
RESTAUREREN EN
HERBESTEMMEN VAN
CULTUREEL ERFGOED